

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 13298
Tarih : 17-06-2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de bir milyonu aşkın ev hizmetlerinde çalışan kadın emekçi iş güvenliğinden, iş güvencesinden yoksundur ve yaygın şekilde kayıt dışı çalıştırılarak sosyal güvence kapsamı dışında tutulmaktadır. Emekleri görünmeyen, değersiz ve güvencesiz kılınan Türkiye’deki ev işçilerinin pandemi süreci ile birlikte artan sorunları da görünmez kalmaktadır. Pandemide Kısa Çalışma Ödeneği vb. hiçbir desteğe erişemeyen ev işçileri güvencesizliğe, açlığa ve sefaletle mahkûm edilmişlerdir. Oysa ki bundan tam 10 yıl önce ev hizmetlerinde çalışan ev işçileri için Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 189 sayılı sözleşme kabul edilmiş, 40’ın üzerinde ülke Ev İşçilerine İnsan Onuruna Yakışır İş Sözleşmesi olarak bilinen ILO C189’a imza atmıştır. Türkiye ise hala sözleşmeyi gündemine almamıştır. ILO’nun 189 sayılı Ev İşçileri İçin İnsan Onuruna Yakışır İş Sözleşmesi’nin imzalanması ve uygulanmasına yönelik çalışmaların yapılması amacıyla Anayasa’nın 98. ve İç Tüzüğü’nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

16 Haziran 2011 yılında düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansında, ev işçilerine insana yakışır iş olanaklarının sağlanması ve çalışma haklarının korunması amacıyla 189 Sayılı Ev İşçileri Sözleşmesi ve 201 Sayılı Tavsiye Kararının kabul edilmesi ile ev işçilerinin asgari hakları tanınmış ve tüm dünyada 16 Haziran Ev İşçileri Günü ilan edilmiştir.

189 sayılı sözleşmenin kabul edilmesi ile birlikte, ev işçiliğinin ekonomik ve sosyal değeri görünür kılınmış ve dünyada çalışan 100 milyonu aşkın ev işçisinin çalışma ve sosyal haklarının güvence altına alınması için yasal zemin oluşturulmuştur. ILO'nun insan onuruna yakışır işlerin teşvik edilmesi, çalışma yaşamına ilişkin hakların güvence altına alınması, sosyal korumanın güçlendirilmesi ve sosyal diyalogun geliştirilmesi gibi dört stratejik hedefi içinde barındıran İnsan Onuruna Yakışır İş söylemi, uluslararası anlamda yaygın bir şekilde kabul görürken, BM'nin 2030 Gündemine de dahil edilmiştir.

189 Nolu ILO Sözleşmesi ev işini "hane veya hanelerde veya hane veya haneler için yapılan iş" olarak geniş bir biçimde tanımlamış ve "bir istihdam ilişkisi içinde ev işi yapan kişileri de "ev işçisi" olarak tanımlamıştır.

Türkiye'de ise ev işçileri 4857 Sayılı Kanununun 4. maddesindeki bir istisna hükmüyle İş Kanunu kapsamı dışında bırakılmış olmaları nedeni ile ev işçilerinin birçoğu insana yakışır işin gerekleri olan sigortalı çalışma, iş sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin alınması, emeklilik, meslek hastalıklarının tespiti, önlenmesi ve meslek hastalığı primleri gibi pek çok haktan faydalanamamaktadırlar.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve İMECE Ev İşçileri tarafından yapılan açıklamalara göre Türkiye'de iş gücünün önemli bir parçasını oluşturan ve neredeyse tamamını kadınların oluşturduğu 1 milyondan fazla ev işçisi kadın emeğinin görünmezliği nedeniyle birçok yasal haktan mahrum olarak iş kanunlarının dışında kalmaktadırlar. Kayıt dışı çalışma meslek hastalıkları ve iş kazası ve iş cinayetleri gibi riskleri artırmakta, özlük haklarının kötü olması ve sosyal güvenceden yoksunluk, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik sorunlar, iş tanımlarının belirsizliği, ağır ve kötü çalışma koşulları, işverenin kötü muamelesi ve uygulamaları, sendikal hak ve özgürlüklerden tam anlamıyla faydalanamamanın yanı sıra taciz, şiddet, ayrımcılığa maruz kalma Türkiye'deki ev işçilerinin en temel sorunları arasındadır. Bu

sorunlar ele alındığında, ev hizmetinde çalışma biçiminin, insana yakışır iş özelliklerini taşımadığı görülmektedir. Ev hizmetlerinde çalışan göçmen kadınların ise yerli emeğin karşılaştığı sorunların yanı sıra dil, kültür farklılığı gibi problemler de yaşadıkları, sıklıkla ayrımcılık içeren tutum ve davranışlarla karşılaştıkları görülmektedir. Göçmen kadınlar, ellerinden kimlik, pasaport gibi özel eşyalarının alınmak suretiyle denetim altında tutulmaktan dolayı sıkıntı yaşadıklarını dile getirmektedirler.

Nitekim, 2020 yılında İMECE Ev İşçileri Sendikası'nın salgın döneminde altmışın üzerinde ev emekçisi kadınlarla yapmış oldukları görüşmelerden yola çıkarak yayınlamış oldukları raporda ev işçisi kadınların büyük bir çoğunluğunun salgın sürecinde ücretsiz olarak işten çıkarıldığı, kayıtlı istihdama odaklı destek paketleri sunulması nedeniyle kayıt dışı çalışan emekçi kadınların açıklanan ekonomi destek paketlerinden yararlanamadıkları, çalışanların ise bir iş tanımlarının olmaması nedeniyle çalışma saatlerinin uzadığı, ev temizliğinin yanında, yemek yapımı, evdeki yaşlı bakımı ve varsa evde hayvan bakımına kadar evin bütün işleri ile ilgilenmek zorunda kaldıkları ifade edilmiştir. Ev işçilerinin sağlıklı kalmalarını ve geçimlerini güvenceye kavuşturmak suretiyle hem daha sağlıklı bir dünya hem de herkes için ev işçilerine sosyal adalet için bugün ve yarınlarını şimdiden hukuksal olarak güvence altına almak ve Türkiyeli ev işçilerinin işçi olma haklarının tanınmasının sağlanması İMECE Ev İşçileri Sendikası'nın talepleri arasındadır.

Yine, 2021 yılında Ev İşçileri Dayanışma Sendikası tarafından yayımlanan "Küresel Salgın Döneminde Çalışma Hakkı ve Diğer İnsan Hakları İhlalleri Bağlamında Ev İşçilerinin Karşılaştıkları Sorunlar Raporunda; salgın döneminde ev işçilerinin karşılaştıkları en temel sorunun işsizlik ve gelir kaybı olduğu belirtilmiştir. Ev İşçileri Dayanışma Sendikasının yaptığı araştırmaya göre; salgında kayıt dışı bir şekilde güvencesiz olarak ev hizmetlerinde çalışan işçilerin % 91.6'sı bu dönemde gelir kaybı yaşadığı belirtilmiştir. Yine bu süreçte sendikanın yaptığı ankete katılanların %56.8'inin pandemi döneminde işten çıkarıldığı, %90.3'ünün ise pandemide hanelerinde kendileri dışında işsiz kalan başka kişilerin de olduğu sonucuna ulaşılırken pandemi döneminde en az 600 bin ev hizmetlerinde çalışan işçinin, işsiz kaldığının tahmin edildiği raporda yer almaktadır. Bu işçilerin çoğunun kayıt-dışı çalışmaları yaşanan sorunun katlanarak artmasına neden olmuştur. Kayıt-dışı çalışan ev işçileri bu dönemde sosyal güvenlik hakkına erişememiş, kendileri için gerekli olan temel ihtiyaçları karşılayamaz hale gelmişlerdir. Küresel salgın dönemi çalışma hakkı doğrultusunda değerlendirildiğinde ev işçilerinin, işsizliğe karşı korunma hakkı, kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak düzeyde adil ve elverişli ücret hakkı, dinlenme ve boş zaman hakkı ile iş saatlerinin

makul ölçüde sınırlandırılması ve belirli aralıklarla ücretli tatil yapma hakkı gibi çalışma hakkının uzantısı olan birçok haktan yararlanamadıkları görülmüştür.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 2011 yılında kabul ettiği 189 sayılı Ev İşçileri İçin İnsan Onuruna Yakışır İş Sözleşmesi vasıtasıyla, ev işçileri için insan onuruna yakışır çalışma şartlarının oluşturulması adına gerekli yasal altyapının sağlanmasını ve küresel çalışma standartlarının geliştirilmesini hedeflemiştir. Dünya genelinde 40'ın üzerinde ülkenin onayladığı ancak Türkiye'nin halen onaylamadığı 189 sayılı Sözleşme'nin 13. maddesinde her ev işçisinin güvenli ve sağlıklı koşullarda çalışma hakkına sahip olduğunu belirtmekte, işçilerinin iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak amacıyla, ev işçiliğinin özgül niteliklerini dikkate alarak, ulusal yasalara, düzenlemelere ve pratiğe uygun gerekli tedbirleri alması gerektiğini belirtmektedir. Sözleşmenin 14'üncü maddesinde ise ev işçiliğinin özgün niteliği göz önüne alınarak, analık sigortası da dâhil olmak üzere ev işçilerinin genel olarak tüm işçilere sağlanandan az olmamak kaydıyla sosyal güvenlikle ilgili önlemlerin alınması öngörülmektedir.

Yukarıda ifade edilen tüm bu olumsuzlukların giderilmesi, insana yakışır iş açığının en belirgin ve derin olarak ev hizmetinde çalışan kadınlarda görüldüğü ve bu yüzden de ILO'nun 189 sayılı Ev İşçileri İçin İnsan Onuruna Yakışır İş Sözleşmesi'nin imzalanması ve uygulanması amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması gereği ortadadır.

ÖZET GEREKÇE

16 Haziran 2011 yılında düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansında, ev işçilerine insana yakışır iş olanaklarının sağlanması ve çalışma haklarının korunması amacıyla 189 Sayılı Ev İşçileri Sözleşmesi ve 201 Sayılı Tavsiye Kararının kabul edilmesi ile ev işçilerinin asgari hakları tanınmış ve tüm dünyada 16 Haziran Ev İşçileri Günü ilan edilmiştir.

189 sayılı sözleşmenin kabul edilmesi ile birlikte, ev işçiliğinin ekonomik ve sosyal değeri görünür kılınmış ve dünyada çalışan 100 milyonu aşkın ev işçisinin çalışma ve sosyal haklarının güvence altına alınması için yasal zemin oluşturulmuştur.

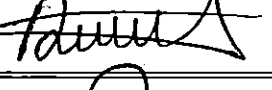
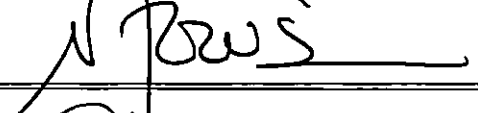
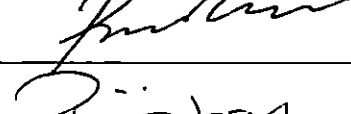
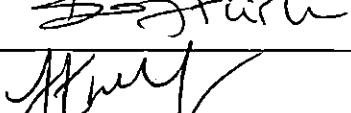
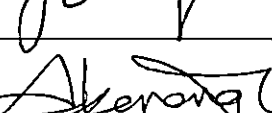
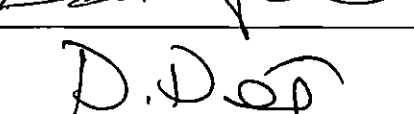
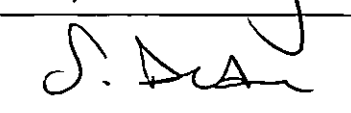
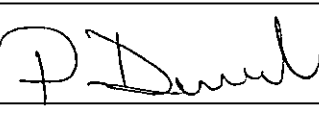
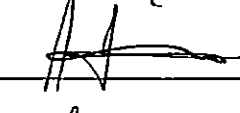
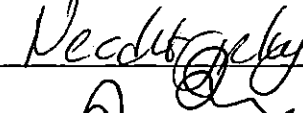
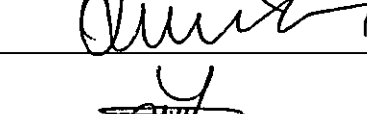
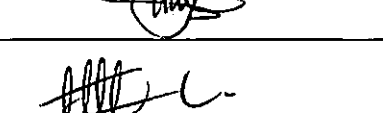
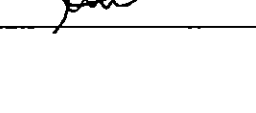
189 Nolu ILO Sözleşmesi ev işini "hane veya hanelerde veya hane veya haneler için yapılan iş" olarak geniş bir biçimde tanımlamış ve "bir istihdam ilişkisi içinde ev işi yapan kişileri de "ev işçisi" olarak tanımlamıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve İMECE Ev İşçileri tarafından yapılan açıklamalara göre Türkiye’de iş gücünün önemli bir parçasını oluşturan ve neredeyse tamamını kadınların oluşturduğu 1 milyondan fazla ev işçisi kadın emeğinin görünmezliği nedeniyle birçok yasal haktan mahrum olarak iş kanunlarının dışında kalmaktadırlar. Kayıt dışı çalışma meslek hastalıkları ve iş kazası ve iş cinayetleri gibi riskleri artırmakta, özlük haklarının kötü olması ve sosyal güvenceden yoksunluk, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik sorunlar, iş tanımlarının belirsizliği, ağır ve kötü çalışma koşulları, işverenin kötü muamelesi ve uygulamaları, sendikal hak ve özgürlüklerden tam anlamıyla faydalanamamanın yanı sıra taciz, şiddet, ayrımcılığa maruz kalma Türkiye’deki ev işçilerinin en temel sorunları arasındadır. Ev hizmetlerinde çalışan göçmen kadınların ise yerli emeğin karşılaştığı sorunların yanı sıra dil, kültür farklılığı gibi problemler de yaşadıkları, sıklıkla ayrımcılık içeren tutum ve davranışlarla karşılaştıkları görülmektedir.

2021 yılında Ev İşçileri Dayanışma Sendikası tarafından yayımlanan “Küresel Salgın Döneminde Çalışma Hakkı ve Diğer İnsan Hakları İhlalleri Bağlamında Ev İşçilerinin Karşılaştıkları Sorunlar Raporunda; salgın döneminde ev işçilerinin karşılaştıkları en temel sorunun işsizlik ve gelir kaybı olduğu belirtilmiştir. Ev İşçileri Dayanışma Sendikasının yaptığı araştırmaya göre; salgında kayıt dışı bir şekilde güvencesiz olarak ev hizmetlerinde çalışan işçilerin % 91.6’sı bu dönemde gelir kaybı yaşadığı belirtilmiştir. Yine bu süreçte sendikanın yaptığı ankete katılanların %56.8’inin pandemi döneminde işten çıkarıldığı, %90.3’ünün ise pandemide hanelerinde kendileri dışında işsiz kalan başka kişilerin de olduğu sonucuna

ulaşılırken pandemi döneminde en az 600 bin ev hizmetlerinde çalışan işçinin, işsiz kaldığının tahmin edildiği raporda yer almaktadır. Küresel salgın dönemi çalışma hakkı doğrultusunda değerlendirildiğinde ev işçilerinin, işsizliğe karşı korunma hakkı, kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak düzeyde adil ve elverişli ücret hakkı, dinlenme ve boş zaman hakkı ile iş saatlerinin makul ölçüde sınırlandırılması ve belirli aralıklarla ücretli tatil yapma hakkı gibi çalışma hakkının uzantısı olan birçok haktan yararlanamadıkları görülmüştür.

Uluslararası alışma rgt (ILO) 2011 yılında kabul ettiği 189 sayılı Ev Işileri Için İnsan Onuruna Yakışır Iř Sözleşmesi vasıtasıyla, ev işçileri için insan onuruna yakışır çalışma şartlarının oluşturulması adına gerekli yasal altyapının sağlanması ve küresel çalışma standartlarının geliştirilmesini hedeflemiştir. Dünya genelinde 40'ın üzerinde ülkenin onayladığı ancak Türkiye'nin halen onaylamadığı 189 sayılı Sözleşme'nin 13. maddesinde her ev işçisinin güvenli ve sağlıklı koşullarda çalışma hakkına sahip olduğunu belirtmekte, işçilerinin iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak amacıyla, ev işçiliğinin özgül niteliklerini dikkate alarak, ulusal yasalara, düzenlemelere ve pratiğe uygun gerekli tedbirleri alması gerektiğini belirtmektedir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
2	EROL KATIRICIOĞLU	İSTANBUL	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKİ	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	SEMRA GÜZEL	DİYARBAKIR	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	